

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

Teze bakalářské práce

EZLN a proměna mexické společnosti

Jméno: Kinský Václav

Předmět: Bakalářský seminář I.

Obor: Politologie a mezinárodní vztahy

Ročník: 2.

Akademický rok: 2014/2015

Datum odevzdání: 5. 6. 2015

PhDr. Malvína Krauzs Hladká, Ph.D.

Zaměření práce:

Tato práce se bude věnovat gerillovým skupinám v latinské Americe. Zejména pak v Mexiku a sousední Guatemale. Cílem této práce bude ověřit hypotézu, že přerod EZLN z militantní organizace na aktivistické hnutí, působící v médiích, hlavně pak v internetovém prostředí pomohl k prosazení jejich deklarovaných cílů.

Úvod do problematiky:

Latinská Amerika je oblast jižně od USA, zahrnující Mexiko a státy Střední a Jižní Ameriky. Tato oblast by se dala charakterizovat nestabilitou, způsobenou slabou vládou, velkým množstvím radikálních skupin, které často k prosazování svých cílů využívají zbraně. Tím se nám otevírá prostor pro vznik guerillových skupin.

Vše odstartovala Kubánská revoluce, která pro mnoho guerill znamenala ideologickou podporu, která někdy přerostla i v podporu vojenskou. Ač byl její vliv markantní, nebyl jediný. V jižní Americe je složení a ideologická orientace guerill velmi pestrá. (Pečínka: 1998) Většina skupin si své požadavky vynutila násilím, proto je případ EZLN tak výjimečný.

Zárodky EZLN se začaly formovat již v 70. letech 20. století, kdy se v Mexiko City objevila nevelká skupina *Frente Urban Zapatista* (FUZ), neboli Zapatova městská strana. Tato bojovka, zaměřující se především na únosy měla však krátkého trvání, pouze mezi lety 1971-1972. Další si odkaz Emilia Zapaty vzala do názvu skupina *Ozbrojená revoluční fronta Emilia Zapaty* (FAREZ), která se proslavila v roce 1972 vraždou, tehdejšího západoněmeckého experta působícího při Organizaci pro výživu a zemědělství (FAO) a útokem na vojenský konvoj u města Acapulco v roce 1976. Poté jejich aktivita utichla.

Na scénu opět přicházejí v letech 1989-1990, kdy se objevily v horách v jednom z nejchudších mexických států, Chiapasu. Toto území je osídleno převážně indiány z kmene Mayů, kteří většinou nemají zájem spolupracovat s revolučními skupinami. Ale díky špatné ekonomické a sociální situaci indiánů a nájezdům "bílých gard" – označení pro soukromé ochranky bohatých majitelů pozemků, kteří útočili na indiánské osady, se Zapatistům podařilo mezi tyto indiány proniknout. Další důvod,

proč se usadili zrovna ve státě Chiapas byla podpora právě od obdobných skupin z guatemalské strany hranice. Ta byla způsobena jednak občanskou válkou v Guatemale, která vytvářela velké množství uprchlíků do Mexika, kteří se tím dostali do ilegality a stávali se pak často novými rekruty. Dále existence obdobných skupin na guatemalské straně hranice mohla znamenat silnou podporu pro vznik EZLN.

V roce 1990 vydali Zapatisté prohlášení, že požadují svržení vlády a převzetí moci lidem. To nebylo vyslyšeno a tak 1.1.1994 skupina 2000 vzbouřenců, především z řad Mayů, obsadila chiapaská města San Cristóbal de las Casas, Ocosingo, Altamirano, Las Margaritas, Chanal, Oxcutuc a Huixtla a zcizila několik tun výbušnin. Ty poté použila na vybírání výpalného od projíždějících aut. Nakonec byli zatlačeni zpět do hor, ale bylo zahájeno vyjednávání. Od této doby začala nová etapa prosazování požadavků bez použití zbraní.

Další velký přelom přišel v roce 1996, kdy umírněné křídlo uspořádalo v San Cristóbalu *forum za lidskost*, kterého se zúčastnilo více než 4000, převážně levicově smýšlejících lidí z celého světa. Tím se na ně přenesla pozornost celého světa, kterou náležitě využili, hlavně díky jejich veliteli Marcosovi (s hodností subcomandante). Subcomandante Marcos se stal rázem globálním bojovníkem za práva indiánů a začal obsazovat přední stránky prestižních tiskovin.

Jednání s vládou probíhalo do roku 1997, než jej tehdejší prezident Ernest Zedilla přerušil. Téhož roku v prosinci přívrženci vlády strany PRI zavraždili 45 členů EZLN. Ani tato skutečnost nevedla k opětovnému použití zbraní a hlavní zbraní EZLN zůstala i nadále média a všeobecná lidová podpora. Jednání byla obnovena v roce 2001, kdy byl zvolen nový prezident Vicente Fox, který již nebyl člen PRI a byl ochoten tuto problematiku řešit.

EZLN má v dnešní době mnoho podporovatelů, hlavně levicového smýšlení. Jedním z největších podporovatelů se stala italská ska-punková kapela Banda Bassotti, která si vlajku Zapatistů (rudá hvězda na černém poli) převzala i jako svůj znak.

Cíle práce:

Mým cílem v této práci bude zkoumat účinnost tohoto hnutí vzhledem k jejich deklarovaným cílům a analýza jejich vlivu na současný stav Mexika. Zároveň se zaměřím na vývoj veřejného mínění. V této části se podívám na prospěšnost přerodu

guerilly na aktivistické hnutí, její ohlas ve světové kultuře a tlak aktivistických skupin na mexickou vládu. Zároveň se také pokusím najít nějakou spojitost mezi Zapatistickým hnutím a demokratizací Mexika.

Osnova:

1. Úvod

- Základní informace o historickém vývoji a specifikách Mexika
- vysvětlení pojmu guerilla a odlišení od terrorismu
- vývoj guerilly v Mexiku od Mexické revoluce a odkaz Emilia Zapaty

2. Teorie

- o fenomenu massmediálního tlaku a image-making

3. Metodologie

- analýza deklarovaných cílů a její proměna v průběhu jednání
- proměna cílů a rétoriky EZLN v rámci image-makingu

4. Historické okolnosti vzniku EZLN

- Problematika původních obyvatel a jejich situace
- Vstup Mexika do NAFTA a význam pro původní obyvatelstvo

5. Zvyšování zájmu o situaci v Mexiku

- aplikace teoretické části na případovou studii Mexika

6. Závěr

- dynamičnost této skupiny a její vliv na proměnu a fungování společnosti

Literatura:

AMPARÁN, Aquiles Chihu. The Construction of Collective Identity in the Discourse of the EZLN. Conference Papers -- American Sociological Association. 1-20, Aug. 13, 2005.

CLEAVER, Harry. Zapatistas!: documents of the new Mexican revolution (December 31, 1993-June 12, 1994). New York: Autonomedia, 1994. ISBN 978-157-0270-147.

CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. Logika terorismu: přehled, složení a činnost gerilových hnutí Latinské Ameriky. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, xxi, 321 s. Studijní texty (Doplněk), sv. 8. ISBN 978-802-0017-246.

GILBRETH, Chris, OTERO, Gerardo. Democratization in Mexico: The Zapatista Uprising and Civil Society. Latin American Perspectives, Vol. 28, No. 4.

HADDU, Miriam. Beyond the mask: image-making, resistance and photography in Chiapas. ISBN 10.3167/jrs.2012.120201. ISSN 10.3167/jrs.2012.120201.

MCGREAL, Seamus. The Zapatista rebellion as postmodern revolution. Tamara [online]. 2006, 5(1/2): 54 [cit. 2015-06-04]. ISSN 15325555.

PARASCHIVESCU, Claudia. An Examination of the Zapatista Army of National Liberation (EZLN) and New Political Participation. Democracy & nature [online]. 2002, 8(1): 63 [cit. 2015-06-04]. ISSN 10855661.

PEČÍNKA, Pavel. Od Guevary k zapatistům: přehled, složení a činnost gerilových hnutí Latinské Ameriky. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 1998, 263 s. Studijní texty (Doplněk), sv. 8. ISBN 80-857-6596-9.

VELTMEYER, Henry. The Dynamics of Social Change and Mexico's EZLN. Latin American perspectives [online]. 2000, 27(5): 88 [cit. 2015-06-04]. ISSN 0094582X.

Primární zdroje:

Zapatistas: What we intend to do now (parts 1 & 2) [online]. 2005 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article832>.

Zapatistas: What we intend to do now (parts 3 & 4) [online]. 2005 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article838>.

Zapatistas: What we intend to do now (parts 5 & 6) [online]. 2005 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article830>.